

## OBSAH.

Doba kruté roboty a typických pánů Franců minula; přec však tu zůstal na památku v mnohém kraji vlastní českomoravských některý ten ošumělý exemplář panského písáříka po starých, blažených časech sténajícího pro obveselení mladšího, volnějšího pokolení. Tím větší švandu měla z něho veselá mládež vesnická, čím více taková kopuleť mládenecká vrchnost jevila chuť k proměnění svého stavu s mladou, pěknou dcerkou občana jméním v okolí vynikajícího. Takovýto starý ženich jest rekem celého operního žertu, jehož děj se odehrává v moravské osadě.

Za jasného, svátečního dne baví se lid venkovský zpěvem při plném džbánu kolem stolů před hospodou. Vojtěch veselím roznícen připijí na počest své milenky. Vážnější Václav, jenž dle všeho mnoho trpkou zkušenost ve světě zažil, pohrdá láskou ženskou, a jako pilný čtenář novin připijí těm, kdož vznešenější lásce k rodné vlasti vše obětují. V tom přichází vrchnostenský písář pan Franc a se slzou v oku nařiká na tak bohopusté řádění vesnické chasy, jež ondy za časů roboty samou ponížeností se neodvážila nikdy ani hlesnouti.

Všichni ho vítají a přípitky ho pozdravují, načež on jim odpovídá přípitkem, svědčícím bývalému slavnému direktorovi, z čehož se ovšem strhne neho-

rázný smích; však v poplivení se pokračuje, tak že pan Franc, všeobecným vírem zachvácen, záhy v jiné se octne náladě, a blouzniti počíná o vyvolené srdce svého. Právě když se vše nejhluchněji směje choutkám přezralého mládence, vstoupí bohatý mlynář Bartoš s krásnou dceruškou Haničkou v kruh ten veselý. Pan Franc nad míru z toho potěšen, že naskytla se mu tak vhodná příležitost, oznamuje starému Bartošovi, že co nově jmenovaný správce panský chce svou rukou oblažiti dívku vyvolenou, i žádá ho za Haničku. Hanička, děvčátko veselé, nechce žert pokaziti, i má se k němu koketně, však rozhodné slovo své odkládá na dobu pozdější. Chování to béře pessimista Václav do opravdy, varuje zamilovaného do Haničky Vojtěcha před ženskou nestálostí, a když tento přes vše to neztrácí víry ve věrné srdce ženské, vsadí se s ním o sud piva, že jeho Hanička se stane milostpaní Francovou. (Jednání první.)

Hanička sedí zadumána ve světnici, aniž pozoruje, že již večerní stíny ji v temno halí. Z venku jest slyšeti klepání mlýna a veselý zpěv mlynářské chasy. Tajemná nálada večerní rozechvěje srdce její tou měrou, že vyznává se hvězdám z lásky své k milému Vojtěchu, jehož příchod toužebně očekává. V tom rozlehne se pod okny veselý zpěv a do dveří vkročí její bratránek, študent Hovora, výkvět ostrých hochů, jenž přichází na návštěvu. Hanička mu důvěrně zjevuje okamžitou situaci a ptá se ho o radu, jakým způsobem by nejlépe vyzkoumala, který z obou nápadníků dbá upřímně o její ruku pouze z lásky a ne pro její statek. Hovora po krátkém rozmyšlení slibuje jí svou pomoc, odchází na okamžik, však přikazuje jí, aby se neprozradila že ho zná, až znovu se vrátí. Přichází Vojtěch a táže se v rozechvění Haničky, jak smýšlí o návrhu pana France.

Veselému děvčeti nedá šotek pokoje, i jme se líčenou vážností zjevovati svou touhu po spojení s panem Francem, aby milence za malou jeho důvěru potrestala. Tím tónem pohněván Vojtěch hrozí, že se dá na vojnu i odkvapí. Marně za ním volá polekaná milenka. Mlynářská chasa schází se do světlice na besedu; sem přichází i pan Franc, s růžičkou v ruce žádat Haničku za poslední, rozhodné slovo. V tom vstupuje s veselým zpěvem na rtech student Hovora přestrojen za krajánka a žádá „pana otce“, jak bývá obyčejem, za práci v mlýně. Zatím však sebral kdesi haldu starých úředních listin, připojil k nim vlastní rukou psaný rozsudek, jakoby Bartoš mlýn prohrál, a přemluvil mlynářského učedníka Nácka, aby v rozhodném okamžiku se spisy těmi se objevil s tím doložením, že je právě soudní sluha přinesl. Nácek se objeví, Václav jakožto dobrý čtenář chápe se listin, aby z nich tu pravou vyhledal, v tom se přitočí Hovora a všoupne mu do ruky nastrojený rozsudek. Vše kolem trne překvapením nad rozsudkem tak nepříznivým. Bartoš obrací se k panu Franci, jakoby žádosti jeho za ruku dcery vyhověti chtěl, lituje toliko, že po tak osudné ráně ovšem musí vzíti za vděk nevěstou beze všeho věna. Ubohý pan Franc, jemuž šlo nejen o pěknou dívčinu, nýbrž hlavně o její mlýn, z té nešťastné příhody tak jest polekán, že nechce již slyšeti o rozhodném slovíčku Haničky, nýbrž po dosti zřetelné vytáče se ztrácí v temnu nočním. (Jednání druhé.)

Druhého dne na to přinesl soudní sluha pravý rozsudek pře, kterou Bartoš již po delší dobu se svým sousedem měl, a o níž Hanička svému bratránkovi hned při setkání se byla zmínila. Pravý ten rozsudek zněl, že Bartoš při vyhrál. Mlynář nyní neví, na čem vlastně jest: zda je včerejší či tento

dnešní rozsudek pravým? Z nesnází těch jej vyvede sám Hovora tím, že se dává poznati a hlásí se k němu co k strýci. Veselý študent se omlouvá tím, že chtěl provedeným svým kouskem odhaliti před celým světem vlastní smýšlení páně Francovo. Zatím i starý pan ženich dozvěděl se o pravém stavu věcí, přichází znovu s tváří líbeznou, však Hovora, ztropiv si z něho notný žert, přinutí jej k ústupu. Vojtěch však svou upřímnou lásku k Haničce osvědčuje co nejskvěleji; dozvěděl se o neštěstí Bartošově, i přichází, aby mu nabídl pomoc v tísní. Pravá láska vítězí, Hanička i Vojtěch klesají si v náruč, Václav prohrává sůd piva, pan Franc nevěstu. (Jednání třetí.)

Libretto původně napsal Karel Sabina; později k němu přičinil některé podstatné změny Gustav Eim. Než celek ve stavbě veršů i mluvě mnohou vyžadoval opravu, kterou jsem ku přání skladatele — ovšem pokud to hudební útvar připouštěl — milerád vykonal, jen aby dílo, v hudebním ohledu tak roztomilé, déle neleželo ladem.

V. J. Novotný.